

Kehitysprojekti

Raaka-aineiden perustietojen tietomalli

Yhteinen malli raaka-aineiden yksilöinnille ja perustiedoille

Raaka-aineiden yksilöinti ja perustietojen hallinta muodostavat perustan koko ruokaketjun yhteentoimivalle jäljitettävyydelle ja vastuullisuuden varmistamiselle. Jotta tieto kulkee ketjun läpi yhdenmukaisesti ja raaka-aineisiin voidaan liittää kaikki tarvittavat tiedot, tarvitaan sekä globaali yksilöintiratkaisu että yhteinen tietomalli.

GTIN-koodi yksilöinnin perustana

Raaka-aineiden yksilöinnissä ratkaiseva rooli on GTIN-koodilla (Global Trade Item Number). Se on kansainvälisesti tunnustettu yksilöintitunniste, jota käytetään jo laajasti kuluttajatuotteissa. GTIN-koodin soveltaminen myös raaka-aineille mahdollistaa tuotteiden yksiselitteisen tunnistamisen riippumatta toimittajasta tai maasta, jossa raaka-aine tuotetaan. Tämä ehkäisee tunnisteiden päällekkäisyyksiä ja varmistaa, että tiedonvaihto eri järjestelmien ja toimijoiden välillä sujuu sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. GTIN tarjoaa näin kestäväen perustan raaka-aineiden jäljitettävyydelle.

Raaka-aineiden perustietojen tietomalli tarjoaa yrityksille keinoja vastata kiristysiin lainsäädännön vaatimuksiin, tukee kansainvälistä yhteentoimivuutta ja luo edellytyksiä suomalaisen ruokaketjun kilpailukykyyn ja viennin vahvistumiselle.

Perustietojen tietomalli tiedonvaihdon pohjaksi

Yhteentoimivan jäljitettävyyden kannalta pelkkä tunniste ei kuitenkaan riitä. Siksi GTIN-koodin rinnalle tarvitaan perustietojen tietomalli, joka määrittelee kaikille raaka-aineille ketjussa kuljetettavan vähimmäistietosisällön. Malliin sisältyvät tiedot ovat pysyviä perustietoja, jotka eivät muutu eräkohtaisesti, ja ne kulkevat raaka-aineen mukana koko ketjussa. Yhteisiä tietoja ovat esimerkiksi alkuperämaa, sertifikaatit ja regulaatiotiedot sekä ominaisuustiedot, kuten luomutieto tai soveltuvuus erityisiin ruokavalioihin. Myös allergeenitiedot on tunnustettu kriittiseksi osaksi mallia, sillä niiden tulee kulkea muuttumattomina läpi koko arvoketjun.

Tietomallin ydinajatus on, että se tarjoaa yhteisen vähimmäistietosisällön kaikille raaka-aineille, mutta samalla joustaa eri tuoteryhmien tarpeisiin. Malli on rakennettu siten, että se mahdollistaa tarkentamisen, laajentamisen ja erikoistapauksiin vastaamisen ilman, että yhteentoimivuus katoaa.

Perusta ruokaketjun yhteentoimivaan jäljitettävyyteen

Kun GTIN-koodi ja tietomalli yhdistetään, syntyy pohja yhteentoimivalle jäljitettävyydelle. GTIN mahdollistaa raaka-aineen yksiselitteisen tunnistamisen, ja siihen liitetty perustietojen tietomalli varmistaa, että raaka-aineesta on käytettävissä yhdenmukaiset ja kattavat perustiedot esimerkiksi jo ennen toimituksia. Tämän pohjan ansiosta raaka-aineen matkalla syntyvät eräkohtaiset tiedot ja tapahtumat – kuten toimitukset, vastaanotot ja jalostusvaiheet – voidaan luotettavasti liittää oikeaan raaka-aineeseen ja sen perustietoihin.

Kokonaisuutena ratkaisu vähentää tiedon hajanaisuutta, mahdollistaa tehokkaamman ja pitkälti automatisoidun tiedonvaihdon sekä vahvistaa koko ruokaketjun läpinäkyvyyttä. Tämä tukee yrityksiä sääntelyvaatimuksiin vastaamisessa, riskienhallinnassa ja vastuullisuusväitteiden todentamisessa – ja tarjoaa samalla kilpailuetua sekä kotimaisilla että kansainvälisillä markkinoilla.

Yksilöinti on olennainen osa raaka-aineiden perustietojen hallintaa. Tavoitetilassa jokaisella raaka-aineella ja välituotteella on GTIN-koodi, ja tuottaja vastaa omien tuotteidensa koodittamisesta. Käytännössä alkuvaiheessa tarvitaan kuitenkin joustoa ja mahdollisuus rinnakkaisiin toimintamalleihin.

Projektin esittely

Yhteentoimivan jäljitettävyyden rakentaminen ruokaketjuun edellyttää, että myös raaka-aineet tunnistetaan luotettavasti ja niihin liittyvää tietoa jaetaan yhdenmukaisessa muodossa. Vain näin tieto voi kulkea ketjussa läpinäkyvästi ja yhteentoimivasti aina pellolta kuluttajalle asti.

Raaka-aineiden perustietojen tietomallin kehitysprojektissa määriteltiin ruokaketjun yhteinen toimintamalli raaka-aineiden yksilöintiin. Projektissa tunnistettiin yksilöinnin kannalta olennaiset

pakolliset ja vapaaehtoiset tiedot, joiden pohjalta rakennettiin raaka-aineiden perustietojen tietomalli. Työssä hyödynnettiin konkreettisia käyttötapauksia, joiden avulla tarkasteltiin mallin soveltuvuutta erilaisiin raaka-aineisiin.

Projektin tuotoksena syntyi toimialan yhteinen näkemys siitä, miten raaka-aineet voidaan yksilöidä, ja mitä tietoja raaka-aineisiin on välttämätöntä kytkeä jäljitettävyyden ja sääntelyn näkökulmasta.

Kiitämme seuraavia yrityksiä osallistumisesta kehitysprojektiin

